

รายงานการประชุม
คณะกรรมการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐
วันศุกร์ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๔.๓๐ น.
ณ ห้องประชุม ๕๒๑ ชั้น ๒ อาคาร ๕
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. อนุกรรมการผู้เข้าร่วมประชุม

๑.๑	นายปีติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	ประธานอนุกรรมการ
๑.๒	นายสมชัย มาเสถียร รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แทน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๓	นายปรเมธี วิมลศิริ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๔	นางสาวลดาวัลย์ คำภา รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๑.๕	นางสาวสรายุภักดิ์ อนุมิตรราชกิจ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	อนุกรรมการ
๑.๖	นางจันทร์จิรา ไหมดี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	อนุกรรมการ
๑.๗	นางศรินทรา ศุภธนรวี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กระทรวงคมนาคม ผู้แทนกระทรวงคมนาคม	อนุกรรมการ
๑.๘	นายทองศักดิ์ วงษ์ลา ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนายุทธศาสตร์พลังงาน กระทรวงพลังงาน ผู้แทนกระทรวงพลังงาน	อนุกรรมการ
๑.๙	นายทรงกลด สว่างวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๑.๑๐	นายนิคม ปัญญาทวีกิจไพศาล ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	อนุกรรมการ
๑.๑๑	นายแพทย์दनัย อีวันดา รองอธิบดีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข	อนุกรรมการ
๑.๑๒	ศาสตราจารย์ สนิท อักษรแก้ว	อนุกรรมการ
๑.๑๓	นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรจน์	อนุกรรมการ
๑.๑๔	นายสันติ บุญประคับ	อนุกรรมการ

- ๑.๑๕ นายธงชัย บุญยโชติมา อนุกรรมการ
ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
- ๑.๑๖ นางสาวอำไพ หรคุณารักษ์ อนุกรรมการ
ผู้อำนวยการวิจัยด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย
- ๑.๑๗ ศาสตราจารย์ เผด็จศึกดิ์ จารยะพันธุ์ อนุกรรมการ
รักษาการผู้อำนวยการสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย
- ๑.๑๘ นางกานดา ปิยจันทร์ อนุกรรมการและเลขานุการร่วม
ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (สผ.)
- ๑.๑๙ นางเสาวภา หิญาธิระนันท์ อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ (สผ.)
- ๑.๒๐ นางสาวสุภัทรา เชิดชูไชย อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (สศช.)

๒. อนุกรรมการผู้ไม่เข้าร่วมประชุม

- ๒.๑ เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัดภารกิจ
- ๒.๒ ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ตัดภารกิจ
- ๒.๓ ศาสตราจารย์ อำนาจ วงศ์บัณฑิต ตัดภารกิจ
- ๒.๔ รองศาสตราจารย์ สุทิน อยู่สุข ตัดภารกิจ
- ๒.๕ รองศาสตราจารย์ จูรี วิจิตรวาทการ ตัดภารกิจ
- ๒.๖ รองศาสตราจารย์ บรรณโศภิชฐ์ เมฆวิชัย ตัดภารกิจ
- ๒.๗ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณิชพงษ์ พัฒนพงษ์ ตัดภารกิจ
- ๒.๘ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตัดภารกิจ
- ๒.๙ ผู้อำนวยการสำนักวางแผนการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สศช.) ตัดภารกิจ

๓. ผู้เข้าร่วมประชุม

- ๓.๑ นายศักรินทร์ เสาร์พูน ผู้ช่วยนักวิจัย
- กระทรวงคมนาคม**
- ๓.๒ นายสุฤษฏ์พงศ์ บริบูรณ์สุข ผู้อำนวยการสำนักแผนความปลอดภัย
- ๓.๓ นายสิขเรศ อารัมรัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
- ๓.๔ นายธณภูมิ บำรุงเศรษฐ์ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
- กระทรวงมหาดไทย**
- ๓.๕ นางสาวดรุณศิริ แพน้อย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย**
- ๓.๖ นายวิโรจน์ สัมฤทธิ์เปี่ยม เจ้าหน้าที่สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม
- ๓.๗ นางวรรณชลิศ เสถียรธรรมณี เจ้าหน้าที่สถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม
- สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย**
- ๓.๘ นายวุฒิพงษ์ ศรีสมชัย เจ้าหน้าที่หอการค้าไทย
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**
- ๓.๙ นายพงษ์ศักดิ์ เอื้อสุวรรณา นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
- ๓.๑๐ นางพรรณนิภา สืบสิงห์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
- ๓.๑๑ นางสาวจันทร์ทิพย์ นวไชยเสนา นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

ธนาคารพัฒนาเอเชีย

๓.๑๒ Dr. Jeremy Carew-Reid

ผู้เชี่ยวชาญ

๓.๑๓ นางลักษมณ อรรถาพิช

เศรษฐกิจอาวุโสประจำประเทศไทย

๓.๑๔ - ๓.๑๕ เจ้าหน้าที่จากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓.๑๖ - ๓.๓๐ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ประธานอนุกรรมการ (นายปิติพงษ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา) กล่าวขอบคุณคณะอนุกรรมการฯ ทุกท่านที่มาช่วยกันทำงานในเรื่องการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์นี้ ซึ่งได้กำหนดช่วงเวลาในการทำงานให้แล้วเสร็จภายใน ๓ เดือน

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒.๑ คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางกานดา ปิยะจันทร์) ได้นำเสนอรายละเอียดคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่นายกรัฐมนตรีได้ลงนาม เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้

๑. **องค์ประกอบ** จำนวน ๒๙ ท่าน โดยมีนายปิติพงษ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยาเป็นประธาน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นรองประธานร่วม และคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นางสาวลดาวัลย์ คำภา) ผู้แทนจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ๘ กระทรวง ผู้ทรงคุณวุฒิ ๘ ท่าน ผู้แทนจากภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ๔ ท่าน โดยมีเจ้าหน้าที่จาก สผ. และ สศช. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการร่วม

๒. **อำนาจหน้าที่ที่สำคัญ** ได้แก่ ๑) เสนอแนะกลไก กระบวนการ ขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน ๒) กำหนดประเภทของยุทธศาสตร์/แผน/แผนงาน และพื้นที่ที่ควรทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ๓) เสนอแนะองค์กรและกลไกในการพิจารณาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ รวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้อง

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒.๒ การดำเนินงานที่ผ่านมา การประยุกต์ใช้การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง การปฏิรูปด้านระบบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางสาวภา ธิญะธีระนันท์) ได้สรุปการดำเนินงานที่ผ่านมา การประยุกต์ใช้ SEA และข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ดังนี้

๑. ความสำคัญของการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) SEA มีความสำคัญต่อการวางแผนการพัฒนาที่มีเป้าหมายมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดย SEA เป็นการใช้กรอบแนวคิดและกระบวนการวิเคราะห์ ประเมินศักยภาพ และขีดความสามารถในการรองรับของสิ่งแวดล้อม (Carrying Capacity) ตั้งแต่การพัฒนานโยบาย แผน แผนงาน และโครงการขนาดใหญ่รายสาขาหรือในเชิงพื้นที่ โดยบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเปรียบเทียบทางเลือกในการตัดสินใจ

๒. SEA ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ให้ผลักดันให้เกิดระบบประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย แผน และการพัฒนาระดับพื้นที่อย่างสอดคล้องกับศักยภาพในการรองรับและการบริหารจัดการมลพิษของพื้นที่ มาจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ให้ผลักดันกระบวนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์มาใช้เป็นเครื่องมือแนะนำเสนอทางเลือกในการตัดสินใจระดับนโยบาย แผน และแผนงาน ที่เหมาะสมกับศักยภาพของกลุ่มน้ำ รวมทั้งระบุให้นำแนวทางการจัดทำประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ให้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

๓. การพัฒนาระบบและกลไกของ SEA ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (กก.วล.) ในปี ๒๕๔๘ กก.วล. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ SEA โดยมี สผ. เป็นฝ่ายเลขานุการ ปี ๒๕๕๐ คณะอนุกรรมการ SEA จัดทำแนวทาง SEA ปี ๒๕๕๒ - กก.วล. ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ (๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๒) มีมติมอบ สศช. นำเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับแนวทาง SEA ไปใช้ประกอบการพิจารณาโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ โดยพิจารณาให้ครบ ๔ มิติ คือ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ปี ๒๕๕๔ - กก.วล. ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๔ (๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๔) มีมติ มอบ สผ.หารือร่วมกับ สศช. ในรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดประเภทของแผนการพัฒนาและกรอบเวลาที่ต้องดำเนินการ SEA ให้ชัดเจน

๔. ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับ SEA ที่ผ่านมา ปี ๒๕๕๕ - ปี ๒๕๕๖ สศช. และ สผ. มีมติกำหนดประเภทของแผนพัฒนาที่ต้องจัดทำ SEA ได้แก่ (๑) แผนพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา ๕ สาขา ได้แก่ อุตสาหกรรมพลังงาน (ไฟฟ้าและปิโตรเลียม) คมนาคม การท่องเที่ยว และการเกษตร (๒) การจัดทำผังเมือง และ (๓) นโยบายส่งเสริมการลงทุน ปี ๒๕๕๗ สศช. สผ. กรมโยธาธิการและผังเมือง และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) หารือร่วมกันและมีประเด็นดังนี้ สผ. ควรจัดให้มีเวทีเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเผยแพร่หลักเกณฑ์ และแนวทางการประเมิน SEA รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดประเภทและกลไกการจัดทำ SEA และควรจัดทำคู่มือการประเมิน SEA ระดับสาขา และระดับพื้นที่ที่ชัดเจน นอกจากนี้ควรกำหนดขอบเขตการดำเนินงาน และแนวทางการประเมิน SEA ที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน ควรต้องมีความชัดเจนว่า จะต้องทำในระดับสาขาย่อยด้วยหรือไม่ ปี ๒๕๕๘ สศช. ได้ดำเนินโครงการศึกษาแนวทางการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) เพื่อจัดทำแนวทางและขั้นตอนในการจัดทำ SEA ที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

๕. **ขั้นตอนของ SEA ในประเทศไทย** มีขั้นตอนสำคัญ ๑๐ ขั้นตอน ได้แก่ กลั่นกรองโครงการ ทบทวนเอกสารทฤษฎีภูมิ กำหนดขอบเขตการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผล นำเสนอทางเลือกที่เหมาะสม นำเสนอหลักการป้องกันไว้ล่วงหน้า การตัดสินใจพัฒนา การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

๖. **การประยุกต์ใช้ SEA ในบริบทต่างๆ** ได้แก่ ๑) SEA รายสาขา (Sectoral based) สาขาต่างๆ ที่ได้มีการประยุกต์ SEA ไปเพื่อการสร้าง PPP เช่น แผนพัฒนาพลังงาน แผนการขนส่งทางบก แผนการท่องเที่ยว เป็นต้น ๒) SEA ระดับพื้นที่ (Area based) หรือการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่ โดยพิจารณาจากขนาดขอบเขตของพื้นที่ทั้งในระดับภาพรวม เช่น ระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด เป็นต้น และพื้นที่เฉพาะ เช่น เขตควบคุมมลพิษ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พื้นที่ชุ่มน้ำและพื้นที่ลุ่มน้ำ เป็นต้น และ ๓) SEA เชิงประเด็น (Issue based) เป็นการเชื่อมโยงการศึกษารายสาขา ระดับพื้นที่ และประเด็นต่างๆ เข้าด้วยกัน เช่น แผนจัดการพิบัติภัย เป็นต้น

๗. **การผลักดันการขับเคลื่อนการปฏิรูปการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA)** มาใช้กับแผนพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม ภายใน ๓ ปี โดยสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) มีสาระสำคัญ ดังนี้ ๑) พัฒนาแนวทางการจัดทำ SEA โดยการทบทวนจากเอกสารที่ได้มีการจัดทำไว้ ๒) สร้างกลไกและกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการพัฒนา SEA ของประเทศไทย ๓) โดยให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สร้างความตระหนัก และประชาสัมพันธ์การจัดทำ SEA ให้กับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนา ๗ ประเภท (ระยะแรก) ดังนี้ ๑) แผนด้านคมนาคม ๒) แผนพัฒนาพลังงาน (ไฟฟ้า+ปิโตรเลียม) ๓) แผนพัฒนาลุ่มน้ำ ๔) แผนพัฒนาพื้นที่พิเศษ ๕) ผังเมือง (ผังประเทศ+ผังภาค+ ผังจังหวัด) ๖) แผนพัฒนา นิคมอุตสาหกรรม และ ๗) Mega Projects ตามความเห็นของ กก.วล. ๔) จัดทำข้อเสนอสำหรับโครงการ SEA Pilot Project ร่วมกับหน่วยงานที่มีประสบการณ์ด้านการจัดทำ SEA ภายในประเทศและหน่วยงานต่างประเทศ ๕) พัฒนารฐานข้อมูล SEA และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูล EIA พร้อมทั้งผลักดันให้เป็นศูนย์ข้อมูล SEA ๖) ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดทำ SEA และกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ แผนพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการบังคับใช้ที่ชัดเจน และ ๗) ผลักดันเจ้าของนโยบาย แผนงาน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำและพิจารณา SEA ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

๘. ผู้เชี่ยวชาญของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Dr. Jeremy Carew-Reid) ได้นำเสนอบทเรียนการประยุกต์ใช้ SEA ในต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้

๘.๑ **ความแตกต่างระหว่าง EIA และ SEA** การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) และการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เป็นหนึ่งในเครื่องมือหลักในการประเมินสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ โดย SEA จะมีการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการวางแผน เกี่ยวข้องกับพื้นที่ขนาดใหญ่หลายพื้นที่ เกี่ยวข้องกับโครงการ/รายสาขาได้มากกว่าหนึ่ง คำนึงถึงผลกระทบสะสม ใช้ระยะเวลานาน มีทางเลือก เป็นปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไข และตัดสินใจก่อนการวางแผนโครงการและการตัดสินใจต่างๆ ดังนั้น SEA จึงเน้นทำอะไรให้ดีที่สุด ในขณะที่ EIA เน้นทำอะไรให้มีผลเสียให้น้อยที่สุด สำหรับขั้นตอนในการจัดทำ SEA และ EIA จะคล้ายกัน แต่ SEA จะครอบคลุมช่วงเวลา พื้นที่ และประเด็นปัญหาในวงกว้างมากกว่า ซึ่งหากจัดทำ SEA อย่างเหมาะสมจะช่วยลดกระบวนการจัดทำ EIA ได้ด้วย ในประเทศยุโรปนั้น SEA จะดำเนินการโดยองค์กรสาธารณะที่รับผิดชอบด้านการจัดเตรียมแผนงาน/นโยบาย ในขณะที่ EIA จะทำโดยบริษัทเอกชนหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการพื้นฐานและโครงการพัฒนาต่างๆ

๘.๒ ระบบ SEA ในประเทศต่างๆ

๘.๒.๑ **SEA ในยุโรป** ออกแบบให้ดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและเอกสารไม่มาก (ประมาณ ๑๕-๒๐ หน้า) เนื่องจากมีกระบวนการวางแผนที่ชัดเจน มีกลไกทางกฎหมายรองรับและมีข้อมูลสนับสนุนจำนวน

มาก ในขณะที่ SEA ในกลุ่มประเทศในเอเชียมักจะมีขนาดใหญ่กว่า ทั้งด้านระยะเวลาหรืองบประมาณ ส่วนหนึ่งเนื่องจากกระบวนการวางแผนในประเทศเหล่านี้ยังไม่ได้พิจารณาทางเลือกของการพัฒนาและผลกระทบ สละสมต่างๆ

๘.๒.๒ SEA ในประเทศออสเตรเลีย ถูกกำหนดภายใต้พระราชบัญญัติการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ดำเนินการโดยกรมสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ซึ่งสามารถทำได้ ทั้งแผนของภาครัฐและเอกชน ถือได้ว่าเป็นระบบเชิงรุก โดยผู้ที่ทำ SEA จะได้รับการสนับสนุนด้านเทคนิคและการเงิน ภายใน ๒ ปีแรก มีการทำ SEA ไปแล้ว ๒๒ โครงการ

๘.๒.๓ SEA ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง เช่น

๑) สาธารณรัฐประชาชนจีน SEA เป็นระบบที่มีความเข้มงวดสูงที่สุดแห่งหนึ่งในโลก โดยแผนงานที่ไม่มีการศึกษา SEA ไม่สามารถได้รับการอนุมัติและดำเนินการได้ แผนงานที่ต้องมีการศึกษา SEA ได้แก่ การวางแผนลุ่มน้ำ แผนการใช้ที่ดิน แผนสำหรับภูมิภาค แผนงานที่วางแผนโดยฝ่ายต่างๆ เช่น อุตสาหกรรม เกษตร ปศุสัตว์ ป่าไม้ พลังงานน้ำ การอนุรักษ์ คมนาคม การก่อสร้างในเขตเมือง ท่องเที่ยวและการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ที่ผ่านมีการศึกษา SEA ระดับชาติ ประมาณ ๕๐ เรื่อง และระดับท้องถิ่น ๑๕๐ เรื่อง อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการปรับปรุงด้านคุณภาพของ SEA

๒) ประเทศเวียดนาม SEA ถูกใช้บังคับทางกฎหมายในการวางยุทธศาสตร์และแผนพัฒนา และให้หน่วยงานเจ้าของแผนงานเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเปิดเผย ในระยะแรกเริ่มทดลองทำในโครงการนำร่องก่อนมาจนถึงปัจจุบันนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของทุกภาคส่วนในระดับจังหวัดและระดับประเทศผ่านทำการศึกษา SEA อย่างสมบูรณ์ โดยแผนงานที่ต้องทำ SEA ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาระดับภูมิภาค เช่น การใช้ที่ดิน การพัฒนาและอนุรักษ์ป่า การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่พิเศษ และแผนพัฒนาลุ่มน้ำ ทั้งนี้ SEA ยังเป็นเครื่องมือที่ไม่สามารถใช้ได้ง่าย เนื่องจากอุปสรรคของบุคลากรและเครื่องมือต่างๆ ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ SEA

๘.๓ ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาระบบ SEA ในประเทศไทย ๑) กลไกด้านกฎหมาย (ภายใต้ พ.ร.บ. สิ่งแวดล้อม ฉบับแก้ไข) ควรให้ความสำคัญกับระยะเวลาที่จะบังคับใช้ SEA แผนงานที่ต้องทำ ขั้นตอนการจัดทำ หลักการในการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน หน่วยงานรับผิดชอบ/ตรวจสอบ กระบวนการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจ ที่มาของงบประมาณ ๒) ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ SEA และคู่มือ ซึ่งควรแบ่งเป็น ๒ ระบบคือ คู่มือ SEA ทั่วไป และคู่มือ SEA เฉพาะสาขา และ ๓) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

๘.๔ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การพัฒนา SEA ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ๑) การกำหนดกลไกทางกฎหมายเพื่อบังคับใช้ SEA โดยต้องมีระยะเวลาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ปรับตัวก่อนในระยะแรก ๒) มีมาตรการเชิงรุกหรือแรงจูงใจให้เกิดการทำ SEA เช่น สนับสนุนงบประมาณ กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจัดทำก่อน ๓) กำหนดแผนการขับเคลื่อน SEA ให้เป็นรูปธรรมและมีระยะเวลาที่ชัดเจน

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒.๓ (ร่าง) คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

ฝ่ายเลขานุการฯ (นางสาวสุภัทรา เขตชูไชย) ได้นำเสนอ (ร่าง) คู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ที่ได้ทบทวนจากคู่มือการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (๒๕๕๒) ของ สผ. และคู่มือที่ได้จากโครงการศึกษาแนวทางการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (๒๕๖๐) ที่ สศช. ได้ดำเนินการและนำไปทดลองนำร่องในกรณีศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ของแผนการจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรีด้วย โดยแบ่งได้เป็น ๓ บท ดังนี้

๑. **บทนำ** ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล ความหมายของ SEA ประโยชน์ของ SEA ความแตกต่างระหว่าง SEA และ EIA รูปแบบของ SEA และหลักการพื้นฐานของ SEA ที่ดี
๒. **ขั้นตอนและการประยุกต์ใช้ SEA** ประกอบด้วย ขั้นตอนทั่วไปของการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เครื่องมือและเทคนิคในการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และกรณีศึกษาการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์
๓. **การจัดทำ SEA ของประเทศไทยและการเขียนรายงาน** ประกอบด้วย บทนำ การกำหนดขอบเขต (Scoping) การพัฒนาและการประเมินทางเลือก (Alternative development and assessment) มาตรการบรรเทาผลกระทบ การติดตามและการตรวจสอบ (Mitigation, monitoring and follow-up measures) และบทสรุปและข้อเสนอแนะ

มติที่ประชุม

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อพิจารณา

แนวทางการทำงานของคณะอนุกรรมการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

๑. ฝ่ายเลขานุการฯ (นางสาวสุภัทรา เขตชูไชย) นำเสนอสถานการณ์ SEA ของไทย และแนวทางการทำงานของคณะอนุกรรมการการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

๑.๑ **ปัญหาอุปสรรคในการนำ SEA ไปดำเนินการ** จากการศึกษาของ สปท. (๒๕๖๐) พบว่าการกำหนดแผน/แผนงาน/โครงการที่ต้องจัดทำ SEA ยังไม่ชัดเจน เป็นรูปธรรม แนวทางการประเมิน SEA ที่ได้จัดทำไว้ ยังไม่ชัดเจนและไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ไม่มีกลไกในการผลักดันการดำเนินงานพัฒนาระบบ SEA รวมทั้งไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการพัฒนาระบบ SEA หน่วยงานเจ้าของนโยบาย แผน แผนงานที่ต้องจัดทำ SEA ยังไม่มีความพร้อมและไม่ได้เตรียมการตั้งงบประมาณรองรับการดำเนินการจัดทำ SEA รวมทั้ง ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดทำ SEA การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการจัดทำ SEA ยังไม่ต่อเนื่อง และไม่เชื่อมโยงกับฐานข้อมูล EIA และยังไม่มีการรวบรวมข้อมูลผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำ SEA อย่างเป็นระบบ

๑.๒ **กรอบแนวคิดการจัดการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ** ดังนี้ ๑) การกำหนดประเภทของยุทธศาสตร์/แผน/แผนงาน และพื้นที่ที่ควรทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกลั่นกรองโครงการ ตามข้อเสนอของ สปท. ๒) การกำหนดขั้นตอนและวิธีการในการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและปฏิบัติตามได้ ซึ่งควรสอดคล้องกับการกำหนดประเภทของยุทธศาสตร์/แผน/แผนงาน หรือพื้นที่ที่กำหนด และจัดทำคู่มือ

การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ๓) การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง SEA ให้ตรงกันรวมทั้งรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดประเภทและกลไกการจัดทำ SEA จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ๔) การพัฒนาฐานข้อมูล SEA เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและเพื่อการวิเคราะห์ประเมินผล โดยเฉพาะข้อมูลภูมิสารสนเทศ รวมทั้งพัฒนาข้อมูลทุติยภูมิของหน่วยงานต่างๆ ให้สามารถใช้วิเคราะห์ร่วมกันได้ในเชิงพื้นที่และเชิงเวลา และ ๕) การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบและสร้างกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนา SEA ของประเทศไทย รวมทั้งการกำหนดกฎหมายเฉพาะ เพื่อรองรับการนำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยคณะอนุกรรมการฯ จัดทำขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และเสนอแนะองค์กรและกลไกที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าต่อ กพย. ภายใน ๓ เดือน

๑.๓ การกำหนดกลไกการทำงาน เพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะอนุกรรมการ SEA โดยจัดตั้งคณะทำงานพัฒนาการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

๑.๓.๑ องค์ประกอบของคณะทำงาน ประกอบด้วย รศ. สุทิน อยู่สุข เป็นประธาน นายสันติ บุญประคับ เป็นรองประธาน นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์ นายสุรชัย คุ่มสิน ผู้แทนจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และ TDRI และผู้ทรงคุณวุฒิอีก ๒ ท่าน โดยมีเจ้าหน้าที่จาก สผ. และ สศช. เป็นฝ่ายเลขานุการร่วม

๑.๓.๒ อำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ ๑) เสนอแนะขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน และ ๒) กำหนดประเภทของยุทธศาสตร์/แผน/แผนงาน และพื้นที่ที่ควรทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์

๒. ความเห็นและข้อสังเกตของคณะอนุกรรมการฯ คณะอนุกรรมการฯ ได้ให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ และการจัดตั้งคณะทำงานพัฒนาการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ดังนี้

๒.๑ แนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ควรยึดหลักการของ SEA ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับ ๑) ศักยภาพในการรองรับของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Carrying Capacity) ๒) การมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นดำเนินการ และ ๓) โครงการ/แผนงาน ที่มีอยู่แล้วมีการนำเสนอทางเลือกอื่นหรือไม่ (Alternative) หากโครงการ/แผนงานนั้นไม่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๒.๒ คณะทำงานพัฒนาการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ที่จะจัดตั้งขึ้น ควรเพิ่มผู้แทนภาครัฐด้วย เช่น กระทรวงคมนาคม กระทรวงพลังงาน เป็นต้น สำหรับหน้าที่ของคณะทำงานฯ ควรพิจารณา ๑) กำหนดประเภทของยุทธศาสตร์/แผน/แผนงานและพื้นที่ที่ควรทำการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ ๒) เสนอแนะกระบวนการ ขั้นตอน หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดทำ การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน ๓) เสนอแนะองค์กรและกลไกรวมทั้งระเบียบที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ และ ๔) กำหนดแนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเผยแพร่หลักเกณฑ์และแนวทางการประเมิน SEA ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ ในการกำหนดประเภทของยุทธศาสตร์/แผน/แผนงานและพื้นที่ที่ควรทำ SEA อาจพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของประเภท จากข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ ที่ให้ สผ. ร่วมกับ สศช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแนวทางนำ SEA มาใช้ประกอบการพัฒนาแผนงานหรือโครงการสำคัญของประเทศให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เช่น แผนการบริหารจัดการลุ่มน้ำ แผนพัฒนาการจราจร

และขนส่ง แผนพัฒนาระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งในระดับพื้นที่ แผนพัฒนาท่าอากาศยาน โครงการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นต้น และในคราวที่นายกรัฐมนตรีบัญชาให้ ทส. เร่งรัดการจัดทำ SEA เพื่อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ นอกจากนี้ อาจเพิ่มเติมพื้นที่ชายฝั่งทะเลในการกำหนดประเภท SEA ด้วย ทั้งนี้การกำหนดประเภทที่ต้องทำ SEA ควรพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างรายสาขา ระดับพื้นที่ และเชิงประเด็นด้วย

๒.๔ การเสนอแนะกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อบังคับใช้ SEA นั้น ควรนำรายละเอียดของ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับแก้ไข) และ พ.ร.บ. พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาพิจารณาประกอบด้วย ซึ่งอาจแบ่งการพิจารณาออกเป็น ๒ ระดับ คือ ๑) กำหนดอยู่ในกระบวนการวางแผนนโยบาย แผน/แผนงาน ในลักษณะสมัครใจ และ ๒) กำหนดเป็นกฎหมายบังคับใช้สำหรับกลไกในการขับเคลื่อน SEA ควรกำหนดแนวทางให้ชัดเจนและแบ่งการดำเนินงานออกเป็นช่วงๆ

๓. มติที่ประชุม

เห็นชอบการแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาการจัดการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ โดยให้ฝ่ายเลขานุการประสานรองศาสตราจารย์ สุทิน อยู่สุข เพื่อจัดทำองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะทำงานฯ เพื่อจัดทำคำสั่งแต่งตั้งต่อไป พร้อมทั้งให้คณะทำงานพัฒนาการจัดการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ นำเสนอรายงานความก้าวหน้าต่อคณะอนุกรรมการฯ ภายใน ๑ เดือน เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อการพัฒนายั่งยืนต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ น.

(นางสาวสุภัทรา เชิดชูไชย)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (สศช.)
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม
ผู้จัดบันทึกรายงาน

(นางสาวภา หิฐีระนันท์)

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ (สผ.)
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม
ผู้ตรวจบันทึกรายงาน